

3. Про схвалення Концепції розвитку національної інноваційної системи // Розпорядження Кабінету Міністрів України від 17 червня 2009 р. N 680-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=680-2009-%F0>
4. Godin B. National Innovation System: The System Approach in Historical Perspective [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.csiic.ca/PDF/Godin_36.pdf
5. National Innovation Systems. – OECD, 1997 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.oecd.org/dataoecd/35/56/2101733.pdf>
6. Павленко І. А. Інноваційне підприємництво у трансформаційній економіці України: Монографія / І. А. Павленко. – К. : КНЕУ, 2007. – 248 с.
7. Новицький В. Імперативи інноваційного розвитку / В. Новицький // Економіка України. – 2007. – № 2. – С. 45 – 52.
8. Денисенко М. П. Проблеми формування національної інноваційної системи України / М. П. Денисенко, Т. Є. Воронкова, С. В. Ладика // Актуальні проблеми економіки. – 2008. – № 4. – С. 73 – 81.
9. Медведкін Т. Інноваційний розвиток України в умовах трансферу технологій та науково-технологічної співпраці / Т. Медведкін // Журнал Європейської економіки. – 2008. – Том 7 (№ 2). – С. 153 – 161.
10. Бутенко О. І. Інфраструктурні компоненти інноваційної моделі економіки / О. І. Бутенко, С. В. Лазарева // Економіка і прогнозування. – 2008. – № 4. – С. 69 – 81.
11. Третяк В. В. Регіональна інституційна система як основний об'єкт формування інноваційної політики / В. В. Третяк, Н. В. Дронова // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – № 3. – С. 131 – 137.
12. Foray D. Smart Specialisation in a truly integrated research area is the key to attracting more R&D to Europe / D. Foray, B. Van Ark // Knowledge Economists Policy Brief. – 2007. – № 1 (European Commission, Brussels).
13. Goddard J. Universities and Smart specialisation: challenges, tensions and opportunities for the innovation strategies of European regions / J. Goddard, L. Kempton, P. Vallance // Ekonomiaz. – 2013. – № 83 (2 cuatrimestre). – P. 82 – 101.

* Ладиченко Катерина Іллівна – кандидат економічних наук, доцент кафедри міжнародної економіки Київського національного торговельно-економічного університету.

УДК УДК 338.439.5: 633/635 (477)

Оксана Нестеренко *

СУТНІСНА ТРАКТОВКА ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ АГРОПРОДОВОЛЬЧОЇ ПРОДУКЦІЇ КРАЇНИ

Досліджено вплив державного регулювання, яке безпосередньо визначає зміцнення конкурентоспроможності сільського господарства країни. Проаналізовано ефективність запровадження дієвого механізму державного регулювання, націлене на зростання рівня міжнародної конкурентоспроможності сільськогосподарської продукції, підтримки вітчизняного товаровиробника на міжнародній арені.

Ключові слова: державне регулювання, державне управління, державна підтримка, сільське господарство, аграрний сектор, аграрний ринок, попит, пропозиція, СОТ.

Нестеренко О. Д. Сущностная трактовка государственного регулирования рынка агропродовольственной продукции страны.

Исследовано влияние государственного регулирования, которое непосредственно определяет укрепление конкурентоспособности сельского хозяйства страны. Проанализирована эффективность внедрения действенного механизма государственного регулирования, нацеленного на повышение уровня международной конкурентоспособности сельскохозяйственной продукции, поддержки отечественного товаропроизводителя на международной арене.

Ключевые слова: государственное регулирование, государственное управление, государственная поддержка, сельское хозяйство, аграрный сектор, аграрный рынок, спрос, предложение, ВТО.

Nesterenko O. The essence of state regulation of agro-industrial products of the country.

The effect of government regulation, which directly determines strengthen the competitiveness of the rural economy. The effectiveness of the implementation of an effective mechanism of state regulation aims to increase the level of international competitiveness of agricultural products, support domestic producers in the international arena.

Keywords: government regulation, public administration, government support, agriculture, agricultural sector, agricultural market, demand, suggestion, WTO.

Постановка проблеми. Протягом усієї історії розвитку країни саме аграрний сектор країни має один із найбільших потенціалів розвитку у світовому масштабі. Однак, наявність потенціалу ще не означає його автоматичну реалізацію, а існуючі проблеми в галузі свідчать про те, що Україні потрібна чітка та виважена аграрна політика із залученням механізму ефективної державної підтримки галузі.

Необхідність державного регулювання економіки сільського господарства зумовлена особливістю самої галузі. Проте, між науковцями та практиками постійно відбуваються дискусії для визначення рівня такого втручання з боку держави. Проблема полягає у тому, що ринковий механізм в сільськогосподарському виробництві через специфічні особливості формування попиту та пропозиції, а також через наявність галузевих бар'єрів на шляху входу і виходу підприємств та капіталів часто не в стані забезпечити динамічну конкурентну рівновагу на агропродовольчому ринку. Відтак, посилення ролі держави у регулюванні аграрного ринку виступає об'єктивною вимогою й загальносвітовою тенденцією. Тому, одне із найважливіших завдань економічної науки полягає в теоретичному осмисленні взаємодії державних та ринкових важелів та їх вплив на економічну систему.

Актуальність дослідження. При обґрунтуванні перспектив соціально-економічного розвитку країни сільське господарство розглядається як пріоритетна галузь, однак, ця галузь повільніше за решту пристосовується до економічних і технологічних умов, які постійно змінюються. Це ускладнює швидко переорієнтацію на виробництво іншої продукції залежно від потреб ринку. У цих умовах актуальним питанням буде виступати необхідність ведення ефективної державної підтримки агропродовольчого ринку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню формування механізму, напрямам державного регулювання присвячено роботи вітчизняних вчених-економістів, зокрема В. Г. Андрійчука [1], А. Г. Бабенка [2], М. Г. Вергуна, П. В. Маслака [3], О. П. Зінченка, В. І. Назаренка, В. В. Шайкіна, А. М. Гатауліна, С. В. Кисельова [4], М. В. Місюка [5], О. М. Могильного [6], П. Т. Саблука [7], Т. О. Осташко, Л. Ю. Волощенко, Г. В. Ленінова [8] та ін. Проте в літературних джерелах недостатньо залишаються висвітленими і потребують поглибленого аналізу й визначення проблеми пов'язані з пошуком підвищення конкурентоспроможності аграрного сектору, залучення потенційних інвесторів, запровадження конкретних заходів та дієвого механізму державного управління, який би був направлений на зміцнення позицій та розширення агропродовольчого ринку на міжнародній арені.

Мета статті – розглянути теоретико-методологічні аспекти державного регулювання і підтримки агропродовольчого сектора в ринкових умовах.

Виклад основного матеріалу. У переважній більшості країн світу сільське господарство є одним із найбільш підтримуваних секторів національної економіки, хоча відповідно до постулатів неолібералізму як панівної економічної теорії сьогодення, значний рівень державної підтримки аграрного сектору не має під собою раціональних підстав, оскільки в основі міжнародної торгівлі повинен лежати принцип використання порівняльних переваг при мінімальному втручанні держави.

У багатьох країнах спостерігається постійне зростання впливу державних інститутів на аграрну сферу: збільшується частка державних замовлень у загальному обсязі попиту на товари і послуги, що, зрештою, зменшує амплітуду коливань обсягів виробництва; зростають обсяги державних субсидій, дотацій, інвестицій тощо; держава виконує роль координатора та

посередника, що збалансовує та регулює аграрний ринок, коригує можливі кон'юнктурні коливання, підтримує макроекономічну рівновагу [11, с. 37–38].

Визначення поняття державного регулювання ринку агропродовольчої продукції у вітчизняній науковій літературі значною мірою різняться між собою, що пояснюється, з однієї сторони, різним тлумаченням сутності категорії «державне регулювання економіки», а з другої – дослідженням вченими-економістами аспектів втручання держави в аграрний сектор економіки (табл. 1.).

Таблиця 1

Визначення поняття державного регулювання аграрного ринку вітчизняними вченими

Вчені	Визначення
Моїсєєв В. Е.	Вплив держави на виробництво, переробку, реалізацію продукції, а також на виробничо-технічне забезпечення сільськогосподарського виробництва, що передбачає юридичну, організаційну, соціальну та іншу діяльність державних органів, направлену на створення умов для продовольчої безпеки країни, підвищення суспільного добробуту.
Латинін М. А.	Вплив державних органів влади на діяльність суб'єктів аграрного ринку, спрямований на створення умов для продовольчої та економічної безпеки держави, сприяння ефективному функціонуванню і сталому розвитку сільськогосподарських формувань та підвищення суспільного благополуччя.
Могильний О. М.	Економіко-нормативний вплив на процеси розвитку аграрного ринку з метою адаптації суб'єктів господарювання до зміни макроекономічних параметрів країни, усунення дестабілізуючої дії кон'юнктурних і сезонних цінових коливань, пом'якшення природно-кліматичних, екологічних та інших специфічних для галузі ризиків.
Андрійчук В. Г.	Система економічних, фінансових, юридично-правових, організаційних і соціальних заходів, здійснюваних державою з метою забезпечення ефективного і стабільного розвитку сільськогосподарського виробництва та повного забезпечення населення якісним продовольством за прийнятними ринковими цінами.
Майстро С. В.	Сукупність цілей, функцій, форм, методів, принципів та інструментів, за допомогою яких держава (суб'єкт регулювання) впливає на об'єкти регулювання та ринкову кон'юнктуру з метою створення належних умов для функціонування ринку і ліквідації його «провалів», сприяє розвитку та координує діяльність усіх сфер аграрного ринку, забезпечує захист національних інтересів у політичному соціально-економічному, санітарно-ветеринарному, природо-екологічному та інших напрямках.

Укладено автором на основі даних джерел: [1, с. 594]; [9, с. 29]; [11, с. 38]; [14, с. 52]; [15, с. 28].

Виходячи із зазначених формулювань, державне регулювання ринку агропродовольчої продукції, на нашу думку, необхідно розуміти як цілеспрямований опосередкований вплив держави на аграрний сектор економіки, направлений на вирішення комплексу проблем, притаманних функціонуванню агропромислового комплексу країни.

Основна мета державного регулювання ринку агропродовольчої продукції полягає у формуванні інституціональних та інфраструктурних умов для забезпечення стабільного розвитку всіх складових аграрної сфери економіки, темпи, пропорції та якісні характеристики якої визначаються динамікою суспільних потреб, інтересами продовольчої безпеки, необхідністю постійної адаптації до мінливих внутрішньо- і зовнішньоекономічних факторів.

Для забезпечення мети і завдань державного регулювання ринку агропродовольчої продукції відповідні органи державного регулювання повинні виконувати низку функцій:

організувати державні закупівлі агропродовольчої продукції для створення продовольчих резервів і забезпечення продовольчої безпеки;

здійснювати політику узгодження цін на всіх стадіях руху агропродовольчої продукції з метою збалансування рівня прибутковості між виробниками, переробниками, постачальниками, оптовими і роздрібними торговцями;

розвивати інфраструктуру агропродовольчого ринку, в тому числі біржову, аукціонну, оптову і роздрібну торгівлю продовольством, сільськогосподарську обслуговуючу кооперацію;

здійснювати ціновий моніторинг, маркетинговий аналіз та прогнозування ринків продовольства і забезпечувати широке розповсюдження зібраної інформації серед суб'єктів ринку агропродовольчої продукції;

сприяти впровадженню міжнародних стандартів якості та безпеки використання ресурсів, агропродовольчої продукції, продуктів її переробки, новітніх систем сертифікації та кодифікації і управління якістю [23, с. 109–110];

формуванню, запроваджувати та реалізовувати державну аграрну політику, спрямовану на інтеграцію національного аграрного сектору в глобальний економічний простір на основі гармонізованого з міжнародними стандартами законодавства [11, с. 39];

фінансувати проведення наукових досліджень щодо найбільш актуальних проблем розвитку аграрної сфери економіки та брати участь у фінансуванні інвестиційних проектів по створенню нових технологій, стимулювати інноваційний розвиток виробництва агропродовольчої продукції;

надавати підтримку експортерам агропродовольства на зовнішніх ринках та координувати діяльність вітчизняних виробників з метою збільшення обсягів внутрішньої і зовнішньої торгівлі продовольчою продукцією;

забезпечувати соціальний захист сільського населення, а також екологічні норми виробництва агропродовольчої продукції [7, с. 48–49].

Кожна держава, розбудовуючи свою систему регулювання ринку агропродовольчої продукції повинна виходити з особливостей сільського господарства як специфічної галузі національної економіки. Модель ефективної регуляторної політики держави повинна бути спрямована на формування сприятливого зовнішнього макроекономічного середовища для аграрного виробництва. Механізм створення таких умов повинен включати заходи бюджетної, податкової, фінансово-кредитної, митно-тарифної політики, нетарифне регулювання зовнішньоторговельних операцій, кадрове, наукове та інноваційно-модернізаційне забезпечення сфери державного регулювання господарюючих суб'єктів, зайняти у виробництві агропродовольчої продукції.

Основною складовою організаційно-економічного механізму регулювання ринку агропродовольчої продукції є методи регулювання. Найбільш поширеною у вітчизняній науковій літературі є класифікація цих методів на чотири основні групи: методи регулювання попиту; методи регулювання пропозиції; заходи організаційного, інфраструктурного та інформаційного характеру; зовнішньоторговельне регулювання [12, с. 181].

До методів регулювання попиту належать:

стимулювання доходів населення – у зв'язку із значною залежністю між розвитком агропродовольчого виробництва та доходами населення державна політика, спрямована на зростання доходів (особливо серед бідних верств населення), сприятиме швидкому зростанню попиту на продовольство;

компенсація частини витрат на харчування населення – за допомогою запровадження дотацій на харчування для соціально незахищених верств населення держава може регулювати попит на продовольство;

формування державних резервів – держава формує стратегічні запаси продовольства на випадок настання надзвичайних подій і повністю контролює дану частину попиту;

фінансові інтервенції – у випадку скорочення попиту чи надлишку продукції держава здійснює закупівлю її частини на ринку з метою забезпечити стабільний рівень цін;

регулювання цін – держава може встановлювати мінімальні та максимальні ціни на агропродовольчу продукцію для підтримки вітчизняних виробників, а також регулювати рівень заставних цін з метою обмеження рівня експорту;

стимулювання вертикальної інтеграції – використовуючи податкові та кредитні механізми держава може стимулювати організацію об'єднань між продовольчими підприємствами, що представляють різні ланки маркетингового ланцюга у сфері виробництва і продажу агропродовольства, допомагаючи таким чином кожному учаснику об'єднання сформувати гарантований попит на його продукцію [10, с. 5–6].

Регулювання пропозиції на ринку агропродовольчої продукції здійснюється за допомогою наступних методів:

субсидування виробників – пряма підтримка виробників агропродовольчої продукції шляхом здійснення платежів за кожен одиницю виробленої продукції з метою ліквідації провалів ринкового механізму;

пільгове кредитування – базується на відшкодуванні з державного бюджету різниці у відсоткових ставках за користування кредитами;

контроль за якістю продукції – включає систему ліцензування, сертифікації та інспекційних процедур з метою усунення несумлінних виробників, які пропонують дешеву продукцію низької якості;

товарні інтервенції – у випадку дефіциту агропродовольства на ринку держава збільшує його пропозицію шляхом постачання продовольчих резервів для досягнення оптимального рівня цін;

виробничі квоти – використовуються для усунення перевиробництва, застосовуються у випадку надмірного збільшення інтенсивності використання землі при скороченні посівних площ.

стимулювання збутової кооперації – сприяє консолідації пропозиції серед дрібних учасників ринку агропродовольчої продукції, наприклад, фермерських господарств.

Що стосується методів організаційного, інфраструктурного та інформаційного характеру, то до них відносять:

розвиток біржової торгівлі – завдяки біржам учасники ринку агропродовольства мають можливість одержувати достовірну інформацію щодо поточних цін на продукцію. Держава може стимулювати розвиток біржових механізмів, здійснюючи через біржі закупівлю продукції для формування резервів та проводячи через них товарні й фінансові інтервенції;

регулювання транспортних тарифів – введення державою пільгових тарифів на транспортування агропродовольчої продукції (передусім сировини) у зв'язку з тим, що транспортні витрати складають значну частку в структурі її собівартості;

інформаційне забезпечення ринку агропродовольчої продукції – держава бере на себе переважну частину витрат щодо інформаційного забезпечення продовольчих ринків, гарантуючи їх інформаційну прозорість.

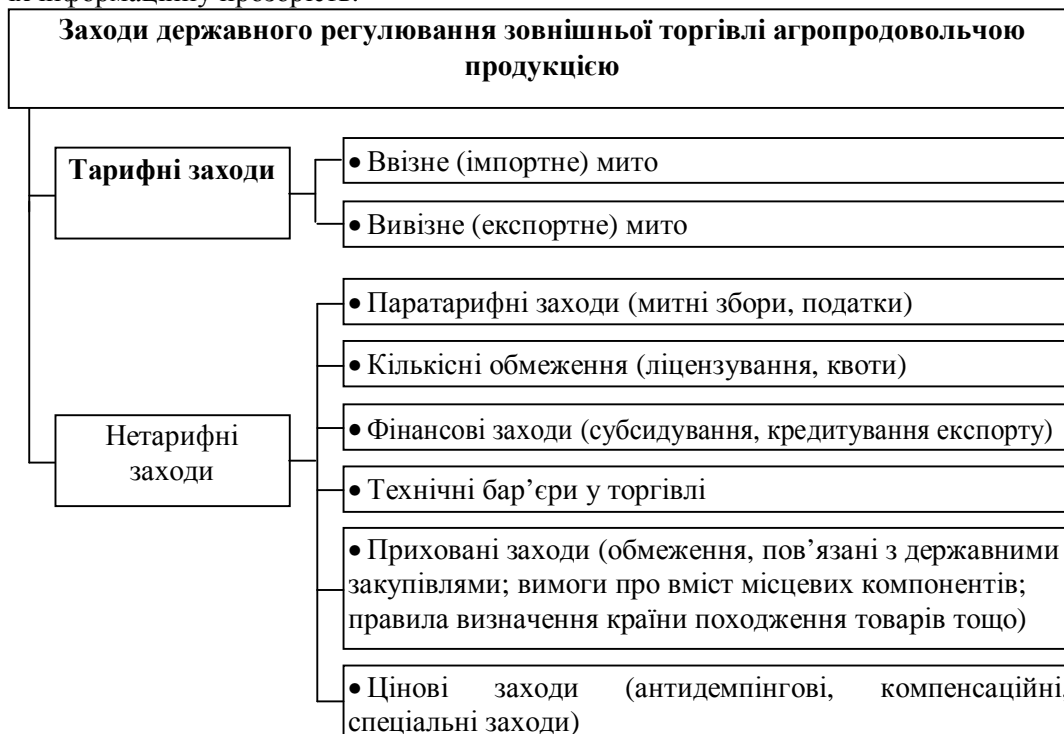

Рис. 1. Класифікація методів державного регулювання зовнішньої торгівлі агропродовольчою продукцією

Джерело: [22, с. 191]

Держава також активно здійснює регулювання зовнішньої торгівлі агропродовольчою продукцією за допомогою низки методів регулювання зовнішньоекономічної діяльності (рис. 1).

Загалом методи державного регулювання зовнішньої торгівлі агропродовольчою продукцією поділяються на тарифні й нетарифні. До тарифних методів відноситься встановлення імпорتنих та експортних мит. Імпортне мито є податком, який накладається на товар при його ввезенні з-за кордону, та використовується з метою захисту внутрішнього ринку агропродовольчої продукції.

У зв'язку з функціонуванням у сучасному світі глобального торговельного середовища за принципами і нормами СОТ набуває актуальності класифікація методів державної підтримки агропродовольчих виробників відповідно до правил даної організації.

Спеціальні норми щодо регулювання міжнародної торгівлі агропродовольчою продукцією регулюються Угодою СОТ про сільське господарство, положення якої стосуються трьох основних сфер: доступ до ринку, внутрішня підтримка, експортні субсидії [19, с. 224]. Угода встановлює вимоги до рівня втручання держави у наведені сфери агропродовольчого ринку, однак лише в тому разі, якщо таке втручання спотворює умови міжнародної торгівлі. Це зумовлює класифікацію методів державного втручання на заходи «зеленої», «жовтої» і «блакитної скриньки» (рис. 2).

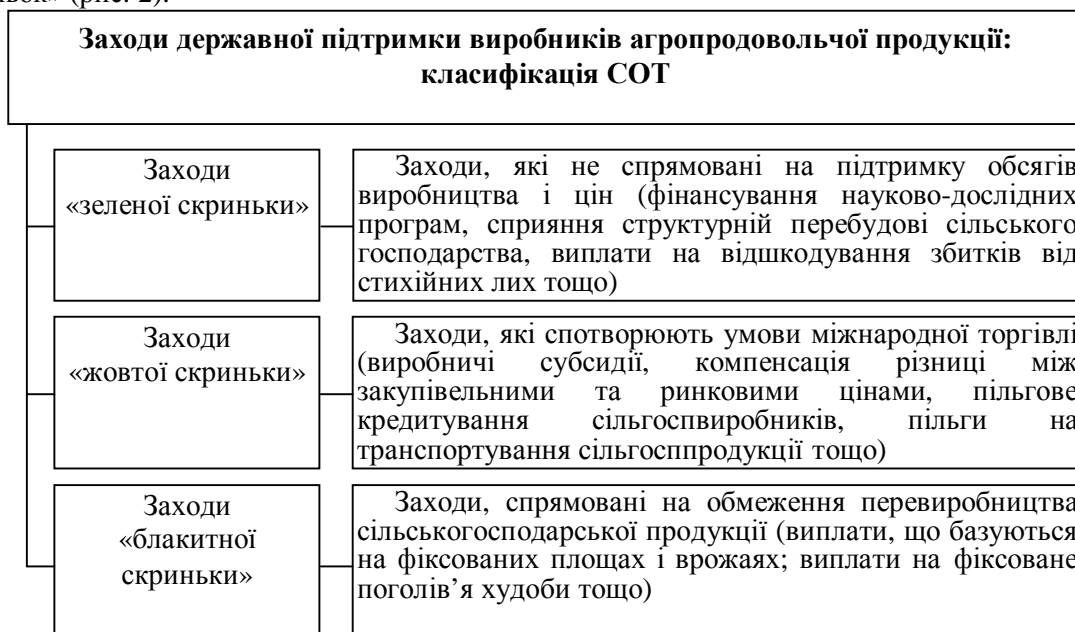

Рис. 2. Заходи державної підтримки виробників агропродовольчої продукції за класифікацією СОТ

Укладено автором на основі даних джерела: [19, с. 238–241]

Усі інші заходи, що не підпадають під визначення двох вищезазначених категорій, належать до «жовтої скриньки». Найбільш поширеними серед них є виробничі субсидії, компенсація різниці між закупівельними та ринковими цінами, пільгове кредитування сільгоспвиробників, пільги на транспортування сільгосппродукції тощо. Ці заходи вважаються такими, що можуть викривляти умови міжнародної торгівлі, тому правила СОТ передбачають встановлення граничного верхнього обмеження на рівень державної допомоги в рамках «жовтої скриньки», що вимірюється показником сукупного виміру підтримки (СВП) [8, с. 132]. Діяльність СОТ спрямована на поступове скорочення обсягів даного виду державної підтримки виробників агропродовольчої продукції.

Висновки. Державне регулювання ринку агропродовольчої продукції є чинником формування інституціональних та інфраструктурних умов для забезпечення стабільного розвитку всіх складових аграрної сфери економіки. Воно впливає на перерозподіл доходів та ресурсів між галузями економіки шляхом створення сприятливого економічного середовища розвитку галузі завдяки використанню сукупності методів регулювання попиту та пропозиції на аграрному ринку, методів організаційного, інфраструктурного та інформаційного характеру, а також низки методів зовнішньоекономічного регулювання.

Вибір конкретних інструментів державного впливу залежить від розвитку інфраструктури ринку агропродовольчої продукції, дотримання антимонопольного законодавства, швидкості

реакції економічних агентів на сигнали ринку, їх здатності самостійно підвищувати рівень конкурентоспроможності своєї продукції на внутрішньому і зовнішньому ринках. Вагомий вплив на обсяги і методи державної підтримки аграріїв на сучасному етапі також чинять правила та норми СОТ, що передбачають поділ всього регуляторного інструментарію на заходи «зеленої», «жовтої» та «блакитної скриньки» залежно від напрямів та мети його застосування.

Основними завданнями державного регулювання ринку агропродовольчої продукції є забезпечення продовольчої безпеки, високого рівня конкурентоспроможності та інвестиційної привабливості аграрного сектора економіки, стабілізація ринкової кон'юнктури і підтримка прибутковості виробників продовольства, адаптація національного ринку агропродовольчої продукції до вимог та викликів глобального ринку, а також вирішення комплексу соціальних та екологічних питань розвитку аграрної сфери економіки.

Список використаних джерел:

1. Аналіз соціально-економічних наслідків вступу України до СОТ після трьох років членства: очікування та реалії / Інститут економічних досліджень та політичних консультацій. – К. : ІЕД, 2011. – 58 с.
2. Андрійчук В. Г. Економіка аграрних підприємств / В. Г. Андрійчук. – К.: КНЕУ, 2002. – 624 с.
3. Андрійчук В. Г. Місце та роль нетарифних заходів регулювання міжнародної торгівлі у формуванні глобального торговельного середовища на сучасному етапі розвитку світового господарства / В. Г. Андрійчук, Є. І. Іванов // Актуальні проблеми міжнародних відносин. – 2013. – Ч. 2. – С. 92–101.
4. Васильєва Л. М. Державне регулювання аграрного сектора України в умовах системної модернізації: концептуальні теоретичні положення та напрями подальшого розвитку: Монографія / Л. М. Васильєва. – Донецьк : Юго-Восток, 2011. – 392 с.
5. Горін Н. В. Система регулювання зовнішньої торгівлі сільськогосподарською продукцією: досвід Польщі / Н. В. Горін. – Л.: Видавничий центр ЛНУ ім. І.Франка, 2008. – 110 с.
6. Дацій О. І. Удосконалення механізмів державного регулювання розвитку нових технологій і високотехнологічних агропромислових виробництв / О. І. Дацій // Вісник НАДУ. – 2005. – № 1. – С. 180–187.
7. Діброва А. Д. Державне регулювання сільськогосподарського виробництва: теорія, методологія, практика / А. Д. Діброва. – К. : Формат, 2008. – 488 с.
8. Кобута І. В. Політика державної підтримки сільського господарства країн-членів СОТ / І. В. Кобута // Економіка АПК. – 2009. – №12. – С. 132–136.
9. Латинін М. А. Аграрний сектор економіки України: механізм державного регулювання / М. А. Латинін. – Х. : Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2006. – 320 с.
10. Логинов В. Г. Регулирование продовольственных рынков / В. Г. Логинов // Аграрная наука. – 2002. – № 5. – С. 4–7.
11. Майстро С. В. Національний аграрний ринок в умовах глобалізації: механізм державного регулювання: Монографія / С. В. Майстро. – Х. : Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2009. – 240 с.
12. Міщенко Д. А. Механізми державного регулювання розвитку аграрного сектора економіки України: теорія та методологія: Монографія / Д. А. Міщенко – Дніпропетровськ : Дніпроп. держ. фін. акад., 2014. – 308 с.
13. Могильний О. М. Державне регулювання аграрного виробництва в період трансформації економіки / О. М. Могильний. – К. : ІАЕ УААН. – 2002. – 430 с.
14. Могильний О. М. Регулювання аграрної сфери / О. М. Могильний. – Ужгород : ІВА, 2005. – 400 с.
15. Моисеев В. Е. Теория государственного регулирования сельского хозяйства / В. Е. Моисеев // Государственное регулирование сельского хозяйства: концепции, механизмы, эффективность. – М. : ЭРД, 2005. – С. 28.
16. Назаренко В. И. Аграрная политика Европейского Союза / В. И. Назаренко. – М. : ООО «Маркет ДС Корпорейшн», 2004. – 359 с.
17. Олефіренко Т. В. Першопричини виникнення та об'єктивна необхідність державного регулювання аграрного виробництва в умовах інтеграції у світову систему

господарських відносин / Т. В. Олєфіренко // Вісник Академії митної служби України. Серія: Економіка. – 2013. – №2 (50). – С. 148–152.

18. Олюнина Р. А. О необходимости протекционизма сельского хозяйства / Р. А. Олюнина // Экономика сельскохозяйственных и перерабатывающих предприятий. – 2006. – № 12. – С. 11–12.

19. Осика С. Г. Світова організація торгівлі / С. Г. Осика, В. Т. П'ятницький; Київ. нац. торг.-екон. ун-т, Центр дослідж. СОТ, розв. торг. права і практики. – К. : К.І.С., 2005. – 514 с.

20. Продовольча безпека: сутність, стан та особливості забезпечення: Монографія / І. В. Федулова. – К.: Кондор, 2013. – 486 с.

21. Регулювання аграрного сектору економіки України в умовах євроінтеграції: Монографія / за ред. А. Д. Діброви, В. Є. Андрієвського; Національний університет біоресурсів і природокористування України, Інститут розвитку аграрних ринків. – К., 2014. – 572 с.

22. Ресурси та моделі глобального економічного розвитку: Монографія / за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Д. Г. Лук'яненка та А. М. Поручника. – К. : КНЕУ, 2011. – 703 с.

23. Шпак Ю. В. Інноваційні методи у регулюванні розвитку аграрного сектору національної економіки в умовах глобалізації / Ю. В. Шпак // Вісник Східноєвропейського університету економіки і менеджменту. – 2012. – Вип. 2 (12). – С. 101–112.

* Нестеренко Оксана Дмитрівна – аспірант кафедри світового господарства та міжнародної економічної інтеграції Українського державного університету фінансів та міжнародної торгівлі.

УДК 330.1

Юлія Цемашко *

БАГАТОФАКТОРНА МОДЕЛЬ ОЦІНЮВАННЯ ФУНДАМЕНТАЛЬНОЇ ВАРТОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Стаття присвячена розвитку методичних підходів до оцінювання ефективності управління підприємством за критерієм зростання його вартості. Представлено результати модифікації моделі економічної доданої вартості на основі факторного підходу, який полягає в ідентифікації та формалізації чинників, що формують спред доходності капіталу та утворюють вартість бізнесу.

Ключові слова: вартість підприємства, фундаментальна вартість, економічна додана вартість, багатофакторний аналіз, спред доходності.

Цемашко Ю. С. Многофакторная модель оценки фундаментальной стоимости предприятия.

Статья посвящена развитию методических подходов оценки эффективности управления предприятием по критерию роста его стоимости. Представлены результаты модификации модели экономической добавленной стоимости на основе факторного подхода, который заключается в идентификации и формализации факторов, формирующих спред доходности капитала и образуют стоимость бизнеса.

Ключевые слова: стоимость предприятия, фундаментальная стоимость, экономическая добавленная стоимость, многофакторный анализ, спред доходности.

Tsemashko Y. Multivariate models evaluating the fundamental value of the company.

The article is devoted to the development of methods of evaluating the effectiveness of enterprise management criteria for the growth of its value. Results of modification of the model of economic value added at factor-based approach is to identify and formalize the factors that make the spread return on equity and create business value.

Keywords: enterprise value, fundamental value, economic value added, multivariate analysis, yield spread.